

ВІРНІСТЬ ІДЕЇ

Скромна посвята Славної Пам'яті Дарії Гусак

У неї дійсно не було зерна неправди за собою. Такими були українські націоналісти і політичні в'язні покоління до якого належала Дарія Гусак. Відважні, віддані ідеї і неймовірно скромні. Готові без зайвих питань виконувати доручення чи наказ. У лавах борців на Незалежність України були героїчні чоловіки й жінки. Вони сумлінно виконували різні доручення командирів, бойовиків, зв'язкових, санітарів, без вагання, без зайвих слів. Чи у них був страх? Мусів бути, але добро і важливість справи завжди перемагали.

Від 1947 року Дарія Гусак-«Нуса» була особистою зв'язковою головного командира Української Повстанської Армії Романа Шухевича – Тараса Чупринки. Вона виконувала накази командира без найменшого застереження. Я запитував її, як вона, молода жінка (1924 року народження), сприймала небезпечні доручення. Пані Дарія, трохи здивована моїм запитанням, дуже скромно відповіла, що не знала небезпеки. Може, і боялись, але знали що була ціль, було доручення і його треба виконати, бо воно важило більше, ніж особисте життя. За словами пані Дарії, так вважали усі, хто перебував в Організації Українських Націоналістів чи в Українській Повстанській Армії.

Зі свідчень колишнього генерала МГБ Павла Судоплатова, останнє доручення Дарії Гусак полягало в нав'язанні контакту з Посольством США у Москві для влаштування зустрічі з головним командиром Шухевичем. Дарія дісталася до Посольства за підробленими документами і, повернувшись до Львова, передала повідомлення командирі. Однак 4 березня 1950 року була арештована. Наступного дня підрозділ МГБ провів операцію захоплення командира. За свідченням Судоплатова, під час арешту Дарія чинила опір і застрелила лейтенанта держбезпеки. У Дарії був вилучений пістолет, два магазини з набоями, ціаністий калій, зразки різних під-

писів начальників паспортних столів, штампи «вибув», «виписаний».

Дарія відбула ув'язнення двадцятип'ятирічний термін у львівській тюрмі Лонського, згодом у Києві, потім у в'язницях Верхньоуральська та Володимира і врешті у Мордовії. Після звільненні їй було заборонено поселитися у Львові. Змогла потрапити до цього міста лише після проголошення незалежності України.

Упродовж 1975-1995 рр. проживала у містечку Волочиськ Хмельницької області, де співпрацювала з Катериною Зарицькою (з нею познайомилась ще 1946 року в Стрию), теж довголітньою членкинею ОУН і теж довголітнім політичним в'язнем.

У другій половині 1990-х роках я мав велику честь гостити пані Дарію у себе вдома у Нью-Йорку. Моя мати запізнала пані Дарію у Львові після проголошення незалежності через свою товаришку з львівської гімназії Любу Возняк-Лемик, дружину месника ОУН Миколи Лемика, який виконав атентат на секретаря консульства СРСР у Львові 1933 року. Миколу Лемика, провідника ОУН на Східних Українських Землях, у 1941 році замордували Гестапо. Дарія Лемик була довголітньою членкинею ОУН, спочатку юнацтва, пізніше довголітнім політв'язнем. Для моєї матері вона була не тільки товаришкою, але прикладом націоналістичної діяльності проти польської паціфікації.

Пані Дарія приїхала до США на запрошення української громадської жіночої організації націоналістично спрямування «Об'єднання жінок оборони чотирьох свобод України». У Нью-Йорку цю організацію очолювала моя мати.

Це була моя перша зустріч з пані Дарією. Враження на мене вона зробили неабияке – не так своїми розповідями, як поставою і поведінкою. Пані Дарія сиділа спокійно, руки схрещені на колінах, немов не була центром уваги та розмов. На запитання відповідала просто і без емоцій. Очі дивилися в одне місце. Її розповіді ніколи не починались особовим займенником «Я». Переважно розповідала про інших, багато говорила про своїх друзів в УПА, про командира, а коли заходило про те, які завдання особисто виконувала, користувалась займенником «МИ». Її скромність була подиву гідна. За все дякувала: за нагоду приїхати, за гостину, за опіку, за захист діаспори, коли «МИ» сиділи. Не запитував її про свідчення Судоплатова, бо на той час про них не знав.

Мені здається, що нинішнє покоління виховується на таких героїчних особах як Дарія Гусак. Вони свідомі свого обов'язку. Вони, напевно, відчувають особисту тривогу, але значно більше відчувають свою відповідальність і, що найважливіше, – палають любов'ю до рідної землі, до свого народу. Тому я не можу не вірити у нашу Перемогу.

Вічна пам'ять Дарії Гусак-«Нуса»!

Слава Україні!

Слава її Героям!

Аскольд С. ЛОЗИНСЬКИЙ (США)

16 серпня 2022 року

На знімці у домі автора у Нью Йорку:
Олесь Янчук, Ярослав Федун, Дарія Гусак, Володимир Стойко, Марія Лозинська, Олесь Кий, Роксоляна Лозинська, Максим Лозинський